

УДК 330.322

Ольга Мосій, Світлана Шмигун

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ У СФЕРІ ВІТЧИЗНЯНОГО АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Olga Mosij, Svitlana Shmyhun

DIRECTIONS OF INVESTMENT CLIMATE SUPPORT IN THE AREA OF NATIONAL AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL COMPLEX

Однією з найгостріших проблем активізації інвестиційної діяльності в Україні є нестача інвестиційних ресурсів. Агропромисловий комплекс (АПК), як один із базових секторів економіки України потребує значних інвестиційних ресурсів. Старе виробництво, відсутність коштів на модернізацію виробництва, недосконала законодавча база, слабка підтримка держави, нестача кваліфікованої робочої сили роблять процес інвестування у цей сектор непривабливим для інвестора. Загальний рівень та темпи розвитку галузей сфери АПК України значною мірою визначаються макро- та мікроекономічними пропорціями суспільного економічного відтворення, які формують відповідні грошові потоки та рух фінансових ресурсів згідно із дією економічних законів господарювання. Вони зумовлюють генерацію зовнішніх відносно підприємств і внутрішньогосподарських економічних чинників виробництва та формування фінансового стану суб'єктів господарювання. Залучення інвестиційних ресурсів в аграрну економіку країни шляхом створення сприятливого інвестиційного клімату, разом із питаннями законодавчого забезпечення гарантій збереження капіталу і оподаткування, мають вагоме значення.

Розрахунки показників необхідних обсягів залучення інвестицій без детального обґрунтування можливостей їх максимально ефективного освоєння не можуть бути адекватними критеріями оцінки рівня економічного розвитку галузей аграрної економіки держави та підвищення їх конкурентоспроможності. Посилення в Україні ступеня зрілості системи ринкових економічних відносин породжує більш досконалі форми функціонування капіталу та процесу капіталоутворення у розширеному суспільно-економічному відтворенні, здійснюваному у сфері інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання в аграрній економіці. Можливість одержання суб'єктом господарювання певної суми залученого на умовах партнерства інвестиційного капіталу залежить передусім від маси наявного власного капіталу, рівня економічної ефективності його бізнесового використання, інвестиційної привабливості та активності підприємства. Саме цим забезпечується ступінь гарантованої окупності інвестиційних ресурсів. Тобто загальна величина суми власного капіталу й ефективність його функціонування виступають головною ознакою ринкової надійності аграрного підприємства та його інвестиційної привабливості для зовнішніх інвесторів.

Інвестиційна привабливість аграрних підприємств головним чином визначається потенційними можливостями конкретних суб'єктів господарювання щодо самофінансування своєї інвестиційної діяльності. За економічним змістом інвестування є капіталоутворенням. Цей процес містить два об'єкти інвестування коштів – відшкодування вартості спожитого у виробництві основного і оборотного капіталу та його примноження. Джерелом коштів в обох випадках виступає заново створена вартість із однією відмінністю: відшкодування спожитого капіталу відбувається в обов'язковому порядку незалежно від величини заново створеної вартості, а примноження капіталу – лише за рахунок додаткової вартості – тієї її частини, яка перебільшує вхідну масу вартості, задіяної у виробничому процесі.

У системі фінансово-економічного механізму розподільчих відносин функціонуючого підприємства виокремлюються два джерела інвестиційних ресурсів – внутрішні, які є вкрай недостатніми, та зовнішні, пошук та залучення яких є головною задачею інвестиційного розвитку аграрного сектору економіки. Збільшення обсягів інвестиції є передумовою поступового відновлення економічного зростання шляхом формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні, її регіонах та галузях економіки. При розробленні інвестиційної державної політики необхідним є комплексний підхід, здатний об'єднати механізми розвитку інвестиційного потенціалу країни, її регіонів та галузей, насамперед, галузей АПК. Показник “прямі іноземні інвестиції” – один з основних, що характеризують стан інвестиційного клімату в тих економіках і їх секторах, куди вони прямують, оскільки прямі іноземні інвестиції здійснюються незалежними іноземними юридичними та фізичними особами, які приймають рішення про інвестування, виходячи з їх незалежної оцінки стану законодавства, справедливості судової системи, бізнес-клімату, рівня корупції в країні потенційного вкладення коштів. Частка іноземних інвестицій у сільське господарство знизилася до 1,4% від загальних іноземних інвестицій в економіку України. Найбільшими інвесторами у сільське господарство України є Кіпр та Великобританія. Головним джерелом фінансування інвестицій в основний капітал, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій. Протягом усього періоду розвитку інвестиційної діяльності в Україні спостерігається непропорційний розподіл обсягів залучення прямих іноземних інвестицій та інвестицій в основний капітал за регіонами.

Інвестиційна діяльність аграрних підприємств – процес більш складний, ніж в інших галузях, і менш залежний від суб'єкта господарювання. Стабілізація та розвиток аграрного виробництва на основі моделі інвестиційної активності суб'єктів господарювання потребує докорінного оновлення технічних засобів виробництва всієї галузі, а ця проблема вже має макроекономічний характер і далеко виходить за межі конкретного суб'єкта господарювання. Констатуючи факт великих втрат виробничих потужностей, що відбулися за період реформування та кризи в аграрному секторі економіки України, вважаємо, що ця задача зводиться до здійснення масштабних заходів поповнення втрачених та зношених засобів виробництва галузі, в поєднанні з їх модернізацією та оптимізацією структури за критерієм збільшення продуктивності і відповідності до об'єктивних умов сучасних прогресивних технологій виробництва. Поліпшенню інвестиційного клімату в Україні, загалом, за регіонами та галузями економіки, заважають наступні фактори: стохастичний характер правового поля, нестабільна соціально-політична ситуація в країні, недостатня культура ведення бізнесу, відсутність дієвих податкових стимулів для здійснення інвестування тощо. Водночас такі фактори, як природно – географічний та ресурсний потенціал, забезпеченість якісними трудовими ресурсами, наявність виробничого потенціалу та реальні можливості щодо його ефективного розвитку створюють основу для поліпшення інвестиційного клімату в аграрному секторі країни. Значний імпульс і цілеспрямованість інвестиційному розвитку сільського господарства має надати ефективне державне регулювання цього процесу. Наявна зараз державна підтримка сільського господарства за рахунок бюджетних коштів лише частково компенсує втрати галузі від руйнівного диспаритету цін у міжгалузевих відносинах, і ця допомога є вкрай недостатньою. Виваженість та ефективність державної зовнішньої інвестиційної політики в аграрному секторі економіки має стати одним із пріоритетних напрямів виходу з виробничої, фінансової, техніко-технологічної та соціальної кризи.